

RAAP-NOTITIE 1557

**Plangebied Westeinde 22 te
Hazerswoude-Dorp**

Gemeente Rijnwoude

Archeologisch vooronderzoek: een bureau- en
inventariserend veldonderzoek

Colofon

Opdrachtgever: Architectenbureau DBS

Titel: Plangebied Westeinde 22 te Hazerswoude-Dorp, gemeente Rijnwoude; archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek

Status: eindversie

Datum: maart 2006

Auteur: *drs. S. Warning*

Projectcode: HWES

Bestandsnaam: N01557-HWES.doc

Projectleider: drs. S. Molenaar

Projectmedewerkers: niet van toepassing

ARCHIS-vondstmeldingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-waarnemingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer/CIS-code: 16159

Autorisatie: drs. B. Jansen

ISSN: 0925-6369

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

telefoon: 020-463 4848

Zeeburgerdijk 54

telefax: 020-463 4949

1094 AE Amsterdam

E-mail: raap@raap.nl

Postbus 1347

1000 BH Amsterdam

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2006

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Samenvatting

In opdracht van Architectenbureau DBS heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau op 28 februari 2006 een bureau- en inventariserend veldonderzoek uitgevoerd in verband met de sloop en nieuwbouw van een woning aan het Westeinde 22 in Hazerswoude-Dorp, gemeente Rijnwoude. Doel van dit onderzoek was eventueel aanwezige archeologische resten op te sporen en, voor zover mogelijk, een eerste indruk te geven van de kwaliteit (gaafheid en conservering), aard, datering, omvang en diepteligging ervan.

Tijdens het bureauonderzoek is geconstateerd dat het plangebied in een terrein met hoge archeologische waarde ligt. Het betreft een veendijk die als ontginningsas gediend heeft vanaf de Late Middeleeuwen. Op basis van de aanwezigheid van getij-afzettingen onder de veendijk gold bij aanvang van het veldonderzoek voor het plangebied een lage archeologische verwachting voor vindplaatsen uit de periode Laat Neolithicum t/m IJzertijd.

Tijdens het veldonderzoek zijn in alle boringen archeologische indicatoren aangetroffen. Het betreft bouwpuin, sintels en aardewerk; er zijn echter geen aanwijzingen gevonden voor vindplaatsen in het plangebied. In overeenstemming met de lage archeologische verwachting voor vindplaatsen uit de periode Laat Neolithicum t/m IJzertijd zijn er geen archeologische indicatoren in de top van de Afzettingen van Calais aangetroffen.

Naar verwachting zal er als gevolg van de geplande werkzaamheden dan ook geen verstoring van archeologische waarden optreden. Derhalve worden geen aanbevelingen voor vervolgonderzoek gedaan.

1 Inleiding

1.1 Kader en doelstelling

In opdracht van Architectenbureau DBS heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau op 28 februari 2006 een bureau- en inventariserend veldonderzoek uitgevoerd in verband met de sloop en nieuwbouw van een woning aan het Westeinde 22 in Hazerswoude-Dorp, gemeente Rijnwoude. Het archeologisch vooronderzoek diende te worden uitgevoerd omdat realisatie van de plannen zou kunnen leiden tot aantasting of vernietiging van mogelijk aanwezige archeologische resten. Doel van het onderzoek was het opsporen van deze resten en, indien mogelijk, een eerste indruk geven van de kwaliteit (gaafheid en conservering), aard, datering, omvang en diepteligging ervan.

1.2 Plangebied

Het plangebied (circa 1200 m²) ligt direct ten zuiden van het Westeinde (figuur 1). Het gebied staat afgebeeld op kaartblad 30H van de topografische kaart van Nederland (schaal 1:25.000); de centrumcoördinaat is 98.975/456.800. Het perceel staat kadastraal bekend onder gemeente Hazerswoude, sectie G, nummer 1342 en 1343. Ten tijde van het onderzoek was het plangebied deels bebouwd en deels in gebruik als grasland en tuin.

1.3 Onderzoeksoepzet en richtlijnen

Het onderzoek bestond uit een bureauonderzoek en een veldonderzoek. Het veldonderzoek is beperkt gebleven tot een karterend booronderzoek.

Het bureau- en inventariserend veldonderzoek is uitgevoerd volgens de hiervoor geldende normen en richtlijnen die zijn vastgelegd in het Handboek ROB-specificaties (Brinkkemper e.a., 1998). RAAP Archeologisch Adviesbureau en de door RAAP toegepaste procedures zijn goedgekeurd door het College voor de Archeologische Kwaliteit (CvAK), de instelling die het beheer heeft over de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA) en die valt onder de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; <http://www.sikb.nl>). Zie tabel 1 voor de dateringen van de in deze notitie genoemde archeologische perioden.

2 Bureauonderzoek

2.1 Methoden

Voorafgaand aan het veldonderzoek is een bureauonderzoek uitgevoerd om na te gaan of er reeds archeologische vondsten uit het plangebied geregistreerd staan en om ten behoeve van het veldwerk de landschappelijke (geologische en bodemkundige) kenmerken alsmede de gespecificeerde archeologische verwachting te bepalen. In het kader van het bureauonderzoek zijn verschillende bronnen geraadpleegd (zie literatuurlijst).

Om inzicht te krijgen in het voorkomen van archeologische vindplaatsen in of nabij het plangebied is het ARChEologisch Informatie Systeem (ARCHIS) van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB) te Amersfoort geraadpleegd (vanaf 1 maart 2006 gaat de ROB op in de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschappen en Monumentenzorg [RACM]).

2.2 Resultaten

Geologie en geomorfologie

Het plangebied bestaat geomorfologisch gezien uit een lage veenrest-dijk (DLO-Staring Centrum/RGD, 1994: code 4K35). Onder het veen zijn nog getijafzettingen aanwezig behorende tot de Afzettingen van Calais (DLO-Staring centrum/RGD, 1994: code 2M35).

Bodem

De bodem in het plangebied bestaat uit bovenland stroken (Stiboka, 1982). Met deze onderscheiding zijn smalle stroken onverveend land aangegeven, meestal tussen 2 droogmakerijen gelegen. Er komen voornamelijk veengronden en klei op veengronden voor. Sommige stukken zijn opgehoogd en maken deel uit van het dijklichaam.

Archeologie

Volgens de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW; ROB, 2005) geldt voor het plangebied een lage kans op het aantreffen van archeologische waarden. Volgens de CHS Zuid Holland, regio Duin- en Bollenstreek ligt het plangebied in een terrein van hoge archeologische waarde (www.chs.zuid-holland.nl).

In ARCHIS staan 4 archeologische vindplaatsen geregistreerd uit de omgeving van het plangebied. Het betreft vindplaatsen uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd (ARCHIS-waarnemingsnummers 7930, 8545, 127284 en 402878). ARCHIS-waarnemingsnummer 402878 betreft een waarneming van een AMK-terrein (CMA-code 30H-011). Het plangebied ligt in dit AMK-terrein. Het betreft sporen van een middeleeuwse nederzetting van waaruit de veenontginningen begonnen zijn.

Historische Geografie

Het plangebied ligt op de veendijk waarop de oude ontginningsas van Hazerswoude en Westeinde ligt. De stichting van Hazerswoude wordt gedateerd in de 11e of 12e eeuw. Het Westeinde vormt een deel van de ontginningsas (Oude Rengerink, 1997). Op de kaart uit 1681 (Sijmons & Van Eeghen, 1990) zijn langs het Westeinde boerderijen weergegeven. In 1839-1859 is dat nog steeds zo (Wolters-Noordhoff Atlasproducties, 1990). Op de kadastrale minuut uit het begin van de 19e eeuw is het plangebied als niet bebouwd weergegeven (www.dewoonomgeving.nl). Of dit in eerdere periode ook het geval is geweest, kan door de onbetrouwbaarheid van de oudere kaarten niet met zekerheid vastgesteld worden.

Archeologische verwachting

Op grond van de ligging van het plangebied in de nederzetting van waaruit de veenontginning begonnen is, gold bij aanvang van het veldonderzoek voor het plangebied een hoge archeologische verwachting voor vindplaatsen uit de Late Middeleeuwen.

Voor de getijde-afzettingen die onder de veendijk liggen, gold bij aanvang van het veldonderzoek een lage archeologische verwachting voor vindplaatsen uit de periode Laat Neolithicum t/m IJzertijd.

3 Veldonderzoek

3.1 Methodes

Tijdens het veldonderzoek zijn 5 boringen verricht (figuur 3). De boringen zijn zo gelijk mogelijk over het plangebied verdeeld. In het oosten van het plangebied bevindt zich een hoge druk gasleiding van noord naar zuid. Hiermee is tijdens het zetten van de boringen rekening mee gehouden: in dit deel van het plangebied zijn geen boringen gezet.

Er is geboord tot maximaal 4 m -Mv met een Edelmanboor met een diameter van 7 cm en een gutsboor met een diameter van 3 cm. De boringen zijn lithologisch conform NEN 5104 (Nederlands Normalisatie-instituut, 1989) beschreven en met meetlinten ingemeten (x- en y-waarden). Van alle boringen is de hoogte met een waterpastaestel ingemeten, waarbij de hoogte is herleid van de NAP-bout in de gevel van de boerderij aan het Westeinde 27 (hoogte 0.941 m -NAP). Het opgeboorde materiaal is in het veld gecontroleerd op de aanwezigheid van archeologische indicatoren (zoals houtskool, vuursteen, aardewerk, metaal, bot, verbrande leem en fosfaatvlekken). Er zijn geen monsters genomen.

3.2 Resultaten

Geologie en bodem

Tot circa 2,60 m -Mv komt veen voor. Het veen bestaat uit bos-, riet- en zeggeveen. De top van het veen is verstoord, het is kleiig met een zandbijmenging en puin. In boring 1 en 2 is op circa 2,60 m -Mv klei aangetroffen. De top van deze klei is donkergrijs en sterk humeus. Met het toenemen van de diepte wordt de klei grijs en komen er zandlagen in voor. Deze klei is geïnterpreteerd als Afzettingen van Calais.

Archeologie

Tijdens het veldonderzoek zijn in alle boringen archeologische indicatoren aangetroffen. Het betreft puin, sintels en 2 fragmenten aardewerk uit de Late Middeleeuwen en/of Nieuwe tijd. Het puin is niet nader determineerbaar. De archeologische indicatoren zijn aangetroffen in een verstoorde context. Dit materiaal is aangetroffen in veen met kleibrokken en zandbijmenging. Er zijn verder geen aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid van een archeologische vindplaats in het plangebied.

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusies

In verband met de sloop en nieuwbouw van een huis aan het Westeinde 22 in Hazerswoude-Dorp is door RAAP Archeologisch Adviesbureau een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd. Tijdens het bureauonderzoek is geconstateerd dat het plangebied in een terrein met hoge archeologische waarde ligt. Het betreft een veendijk waarop de oude ontginningsas ligt. Bij aanvang van het veldonderzoek gold voor het plangebied een hoge archeologische verwachting voor vindplaatsen uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd. Op basis van de aanwezigheid van getij-afzettingen onder de veendijk gold bij aanvang van het veldonderzoek een lage archeologische verwachting voor vindplaatsen uit de periode Laat Neolithicum t/m IJzertijd.

Tijdens het veldonderzoek zijn in alle boringen archeologische indicatoren aangetroffen. Het betreft puin, sintels en aardewerk. De indicatoren zijn aangetroffen in een verstoorde context. In tegenstelling tot de hoge verwachting gebaseerd op het bureauonderzoek, zijn echter geen duidelijke aanwijzingen gevonden voor vindplaatsen in het plangebied.

In overeenstemming met de lage verwachting voor vindplaatsen uit de periode Laat Neolithicum t/m IJzertijd zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen in de top van de Afzettingen van Calais.

4.2 Aanbevelingen

Op grond van het ontbreken van duidelijke aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische resten wordt ten aanzien van het plangebied geen vervolgonderzoek aanbevolen.

Met betrekking tot de bevindingen van onderhavig onderzoek dient contact opgenomen te worden met de provinciaal archeoloog (drs. R.H.P. Proos).

Literatuur

- Brinkkemper, O., e.a. (redactie)**, 1998. *Handboek ROB-specificaties*. Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, Amersfoort.
- DLO-Staring Centrum/RGD**, 1994. *Geomorfologische kaart van Nederland, schaal 1:50.000. Kaartblad 30 's-Gravenhage*. DLO-Staring Centrum/Rijks Geologische Dienst, Wageningen/Haarlem.
- Nederlands Normalisatie-instituut**, 1989. *Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters*. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.
- Oude Rengerink, J.A.M.**, 1997. Archeologisch onderzoek Hogesnelheidslijn (HSL): rapportage karterend onderzoek. *RAAP-Rapport 113*. Stichting RAAP, Amsterdam.
- ROB**, 2005. *Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW) versie 2.1*. Ontleend aan <http://www.archis.nl>.
- Sijmons, A.H. & I.H. van Eeghen**, 1990. *Jacob Aertsz. Colom's Kaart van Holland 1681*. Uitgeversmaatschappij Canaletto, Alphen aan den Rijn.
- Stiboka**, 1982. *Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000. Blad 30 's Gravenhage*. Stiboka, Wageningen.
- Wolters-Noordhoff Atlasproducties**, 1990. *Grote Historische Provincie Atlas, schaal 1:50.000; Deel 1: West Nederland 1839-1859*. Wolters-Noordhoff Atlasproducties, Groningen.

Gebruikte afkortingen

ARCHIS	ARChEologisch Informatie Systeem
IKAW	Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden
-Mv	beneden maaiveld
RACM	Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschappen en Monumentenzorg
ROB	Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek

Overzicht van tabellen, figuren en bijlagen

Figuur 1. Ligging plangebied (gearceerd) met ARCHIS-waarnemingen (rood) geprojecteerd op de CHS Zuid Holland, regio Duin- en Bollenstreek; inzet: ligging in Nederland (ster).

Figuur 2. Ligging plangebied (zwarte lijn) geprojecteerd op de kadastrale minuut (jaartal onbekend) Hazerswoude, sectie G, Het Dorp.

Figuur 3. Boorpuntenkaart.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

Bijlage 1. Boorbeschrijvingen.

Periode	Datering			
Nieuwe tijd	1500	-	heden	
Late Middeleeuwen	1050	-	1500	na Chr.
Vroege Middeleeuwen	450	-	1050	na Chr.
Romeinse tijd	12 voor	-	450	na Chr.
IJzertijd	800	-	12	voor Chr.
Bronstijd	2000	-	800	voor Chr.
Neolithicum (nieuwe steentijd)	5300	-	2000	voor Chr.
Mesolithicum (midden steentijd)	8800	-	4900	voor Chr.
Paleolithicum (oude steentijd)	300.000	-	8800	voor Chr.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

Figuur 1. Ligging plangebied (gearceerd) met ARCHIS-waarnemingen (rood) geprojecteerd op de CHS Zuid-Holland, regio Duin- en Bollenstreek; inzet: ligging in Nederland.

Figuur 2. Ligging plangebied (zwarte lijn) geprojecteerd op de kadastrale minuut (jaartal onbekend) Hazerswoude, sectie G, Het Dorp.

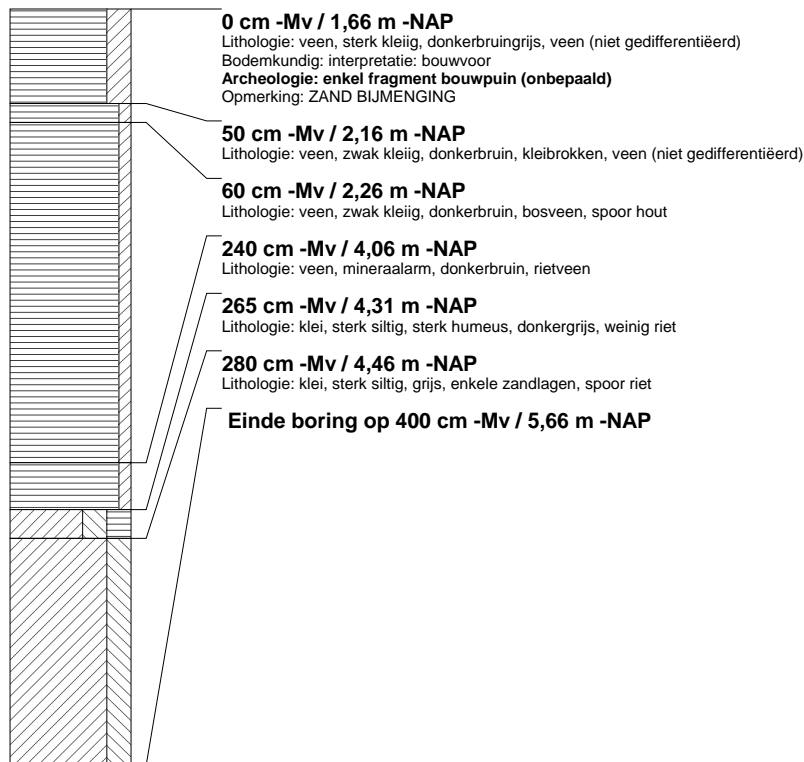

Figuur 3. Boorpuntenkaart.

Bijlage 1: Boorbeschrijvingen

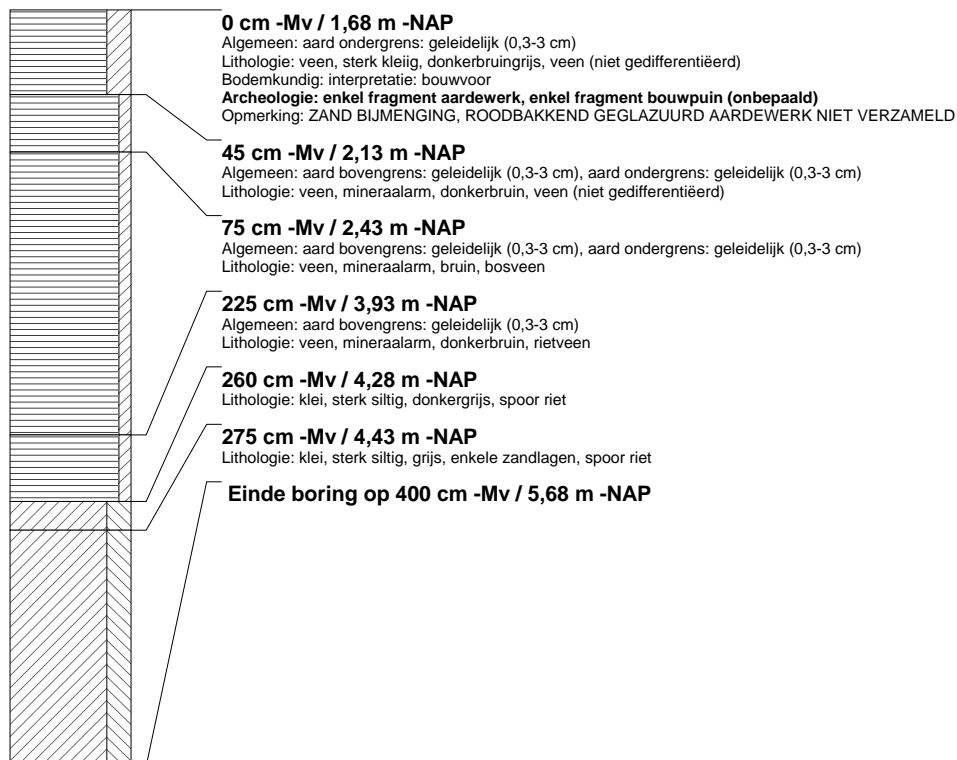
boring: HWES-1

beschrijver: SWSM, datum: 28-2-2006, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 30, hoogte: -1,66, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: waterpas, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: overige (cultuur), vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Rijnwoude, plaatsnaam: Hazerswoude, opdrachtgever: DSB, uitvoerder: Raap West

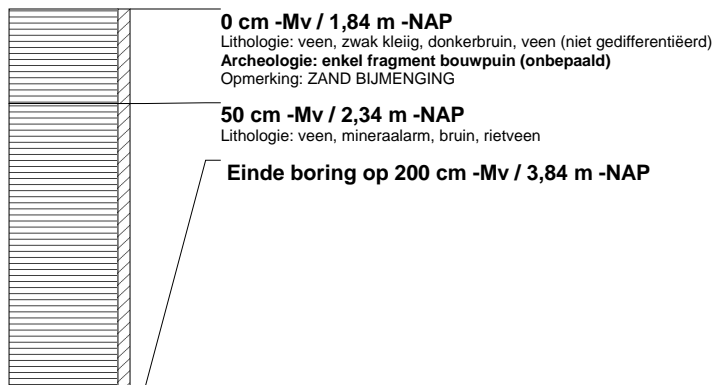
boring: HWES-2

beschrijver: SWSM, datum: 28-2-2006, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 30, hoogte: -1,68, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: waterpas, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: overige (cultuur), vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Rijnwoude, plaatsnaam: Hazerswoude, opdrachtgever: DSB, uitvoerder: Raap West

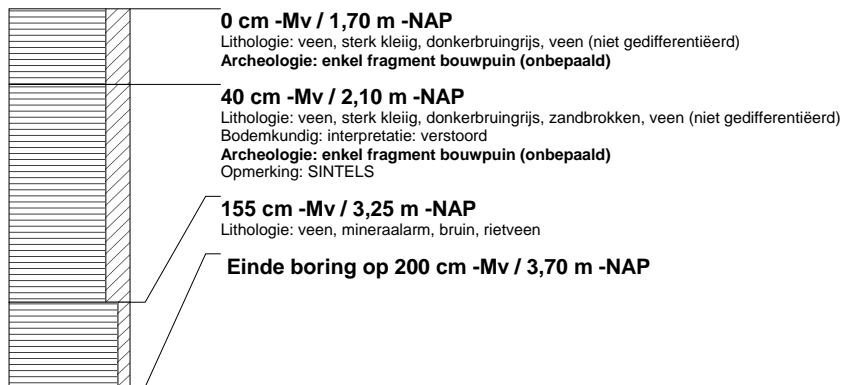
boring: HWES-3

beschrijver: SWSM, datum: 28-2-2006, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 30, hoogte: -1,84, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: waterpas, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: overige (cultuur), vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Rijnwoude, plaatsnaam: Hazerswoude, opdrachtgever: DSB, uitvoerder: Raap West

boring: HWES-4

beschrijver: SWSM, datum: 28-2-2006, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 30, hoogte: -1,70, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: waterpas, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: overige (cultuur), vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Rijnwoude, plaatsnaam: Hazerswoude, opdrachtgever: DSB, uitvoerder: Raap West

boring: HWES-5

beschrijver: SWSM, datum: 28-2-2006, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 30, hoogte: -1,91, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: waterpas, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: overige (cultuur), vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Rijnwoude, plaatsnaam: Hazerswoude, opdrachtgever: DSB, uitvoerder: Raap West

